

Ühinguõiguse kodifitseerimise lähteülesande projekt Ettepanekud ja arvamused

Lugupeetud Külliki Feldman

Täname Teid võimaluse eest olla kaasatud ja esitame käesolevaga Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku (SEV) ettepanekud ja arvamused seoses ühinguõiguse kodifitseerimise lähteülesande projektiga. Ühtlasi tunnustame Justiitsministeeriumi põhjaliku töö eest nimetatud dokumendi ettevalmistamisel.

Sotsiaalne ettevõtte on sisuliselt majandusüksus, kes tegutseb avalikes huvides (st konkreetse ühiskondliku eesmärgi saavutamiseks), pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kaupade ja teenuste müük on talle püsivaks tegevuseks.

Ettepanekud

Meie ettepanekud on kokkuvõtvalt järgmised.

1. Soovitame analüüsida sotsiaalsetele ettevõtetele eraldi juriidilise vormi loomise vajadusi ja võimalusi lähtuvalt nii Eestis kui rahvusvaheliselt (nt Euroopa Komisjoni poolt) hiljuti teostatud analüüsides.
2. Soovitame tutvuda rahvusvahelise kogemusega laiemalt kui vaid Saksa õigusruumi kogemuse baasil, sest Eesti sotsiaalsete ettevõtete sektori *de facto* arengusuundadel on rohkem ühisosa mitmete teiste riikidega (nt Suurbritannia).
3. Soovitame sotsiaalsete ettevõtete temaatikat käsitleda laiemalt kui mittetulundusühingute eriteemana, sest avalikes huvides tegutsemine ja majandusüksusena (st ettevõttena) toimimine on sotsiaalsetele ettevõtetele praktikas võrdse tähtsusega.

Ettepanekute taust

Sotsiaalsete ettevõtete temaatikat käsitletakse nimetatud dokumendis kõige konkreetsemalt lk 62-62:

- „Sealhulgas tuleb analüüsida, kas kehtiv regulatsioon on meetmete võtmiseks efektiivne selliste mittetulundusühingute osas, kellele on majandustegevuse kaudu tulu saamine muutunud põhitegevuseks. Samuti tuleb analüüsida, milline õiguslik vorm oleks sellistele mittetulundusühingutele kõige sobivam (nt kas osa mittetulundusühinguid võiksid pigem tegutseda tulundusühistu vormis, kui selle ühinguiliigi regulatsiooni modifitseerida ja lubada mittetulundusühingu ümberkujundamist tulundusühistuks, vt selle kohta ka eelmises punktis viidatud Saksa ühistuseaduse muudatusi).“

Ka Euroopa Komisjon juhtis 2014. aasta novembris valminud liikmesriikide (28 riiki + Šveits) [võrdlusanalüüsi järeldustes](#) tähelepanu sellele, et üheks peamiseks sotsiaalsete ettevõtete sektori arengut pärssivaks teguriks Euroopa Liidus on takistused õiguslikus ja regulatiivses raamistikus. Vastava kokkuvõtliku raportiga on võimalik tutvuda [siin lingil](#) ja iga liikmesriigi põhjaliku raportiga [siin lingil](#).

Seetõttu soovitame lähteülesande projekti täpsustamisel tutvuda kindlasti nii nimetatud järeldustega kui ka Advokaadibüroo VARUL poolt koos Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustikuga koostatud juhendiga „[Sotsiaalse ettevõtja juriidiline abimees](#)“ (2012), milles käsitletakse sotsiaalse ettevõtlusega tegelemise võimalusi ja riske Eesti tänases õiguslikus raamistikus.

Siinjuures teeme ettepaneku analüüsida sotsiaalsete ettevõtete regulatsiooni teemat kindlasti laiemalt kui pelgalt mittetulundusühingute tulundusühistuteks ümber kujundamise kontekstis. Eri riikides on sotsiaalset ettevõtlust reguleeritud väga erinevalt, sealhulgas on lubatud kasumit omanikele jaotada nii piiratult (nt Suurbritannias, nt [Community Interest Company](#)) kui ka piiramatult (nt Ameerika Ühendriikides, nt [Benefit Corporation](#) ja [low-profit, limited liability company L3C](#)).

Ka Eestis tuleks sotsiaalset ettevõtlust analüüsida laiemalt kui vaid mittetulundusühingute teemana. Küll on kõikide riikide sotsiaalse ettevõtluse regulatsiooni ühisosaks võimaluse loomine fikseerida vastavate organisatsioonide ühiskondlik eesmärk ja muuta võimatuks või keeruliseks selle eesmärgi muutmine (sh eelnevalt nimetatud angloameerika näidete osas). Seda võimalust aga eelpool välja pakutud tulundusühistuks registreerimine ei võimalda.

Loomulikult oleme hea meelega valmis oma seisukohti täpsemalt põhjendada. Samuti loodame vastastikuselt sobivas formaadis olla Teie poolt ka edaspidi kaasatud.

Taustainfo Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustikust

Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku eesmärk on sotsiaalsete ettevõtete arvu, suutlikkuse ja positiivse mõju suurendamine Eestis ning sotsiaalse ettevõtluse väärtustamine tegevusvaldkonnana meie ühiskonnas. 2012. aastal asutatud organisatsioonil on tänase seisuga 37 liiget.

Sotsiaalse ettevõtluse sektor on Eestis viimastel aastatel jõudsalt kasvanud. Sektori mahtude suurenemist nii majanduslikus mõttes kui töödandjana näitab Vabariikliku Liidu EMSL, Statistikaameti ja Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku koostöös 2014. aastal valminud esimene Eesti sotsiaalse ettevõtluse statistiline aruanne. Sektorisse kuuluvate organisatsioonide elujõulisuse kasv näitab, et Eestis on sotsiaalsete ettevõtete kujul tegemist toimiva mudeliga ühiskondlike väljakutsete rahuldamiseks.

Lugupidamisega

Jaan Aps
Juhatuse esimees
Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik

Mob: 52 02 256
E-post: jaan@sev.ee
Skype: jaanaps